

Meseček Der Mondmann 5+

pedagoško gradivo

avtorica Barbara Hanuš

kazalo

uvodna beseda	3
o filmu	3
filmografski podatki.....	3
krajša vsebina.....	4
daljša vsebina.....	4
o avtorju	6
iz prve roke	7

Intervju s Tomijem Ungererjem: »Meseček je imigrant!«	7
zanimivosti o nastanku filma	10
pred ogledom filma.....	11
izhodišča za pogovor o filmu	11
upodobitev Mesečka in narave v filmu.....	11
potovanje in odkrivanje novega.....	11
sprejemanje drugačnosti	12
lastnina.....	12
prijateljstvo, zaupanje in medsebojna pomoč	13
velika in pogumna dejanja	13
osamljenost in dolgčas	14
domotožje	14
učenje jezikov	14
dodatne dejavnosti.....	14
Od filma Meseček k drugim filmom, vizualni umetnosti in knjigam.....	18
Umestitev v vzgojno-izobraževalne programe vrtcev in v učni načrt	20
Zanimive medbesedilne povezave za odrasle.....	21

Kinodvor dovoljuje in spodbuja nadaljnjo uporabo gradiva v filmsko-vzgojne namene. Veseli bomo vaših odzivov, poročil o uporabi, konkretnih učnih priprav na film, predlogov in pripomb. Gradivo je oblikovano kot pomoč staršem ali strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Za vse druge uporabe nam pošljite pisno prošnjo na kinobalon@kinodvor.org.

Kolofon | **Meseček** • Gradivo za učitelje in starše Kinobalon • Avtorica: Barbara Hanuš • Uredila: Živa Jurančič • Jezikovni pregled: Mojca Hudolin • Slikovno gradivo: FIVIA – Vojnik /arhiv Kinodvora • Izdal v elektronski obliki: Javni zavod Kinodvor, 2013

uvodna beseda

V animiranem filmu **Meseček** spremljamo napeto dogodivščino prijaznega bitja, ki je prišlo na Zemljo, ker mu je bilo na Mesecu dolgčas. Kaj je Meseček odkril na Zemlji in zakaj se je odločil, da se bo vrnil na Mesec? V pedagoškem gradivu predstavljamo, kako se lahko v vrtcu, v šoli in doma pogovarjamo z otroki pred in po ogledu filma in katere dejavnosti doživetje otrok še poglobijo.

o filmu

filmografski podatki

slovenski naslov **Meseček**

izvirni naslov **Der Mondmann**

država produkcije Nemčija / Francija / Irska

leto produkcije 2012

tehnični podatki DCP, barvni, animirani film, 95 minut

jezik sinhroniziran v slovenščino

režija Stephan Schesch

scenarij Stephan Schesch po istoimenski knjigi Tomija Ungererja

animacija Heidi Yilun Chen-Ceslik

montaža Sarah Clara Weber

glasba Louis Armstrong, Iron Butterfly, Klaus Waldeck, Jun Miyake, Salon Mondial, Alex Stolze, Queensgang, Jazziki, Mariechen Danz, Ofri Brin

produkcija Stephan Schesch

distribucija FIVIA – Vojnik

festivali in nagrade

Munich 2012, Irish Film Institute's Family Festival Dublin 2012, Schlingel Chemnitz 2012,

Cinemagic Belfast 2012, Kinodisea Bucharest 2012, BUFF Malmö 2013, ColCoa FF Los Angeles 2013, Istanbul IFF 2013, Haifa Film Festival 2013, Göteborg International Film Festival 2013 idr.

krajša vsebina

Meseček sam živi na Mesecu in grozno mu je dolgčas. Neke noči mimo Meseca pridrvi komet. Meseček izkoristi priložnost, ujame komet za njegov rep in skupaj z njim poleti na Zemljo. Padec kometa opazijo na sedežu predsednika, kjer zaženejo alarm pred napadom iz vesolja. Predsednik je besen – končno mu je uspelo zasesti še zadnji košček Zemlje, zdaj pa to ozemlje napadajo Nezemljani. Na njegov ukaz se prične lov za Mesečkom, a vse, kar najdejo, so stopinje blizu kraterja, ki vodijo v pisan gozd. Meseček se medtem poda na dolgo potovanje in odkrivanje lepote narave. Na Zemlji pa ne odkrije le svetlikajoče se reke, pisanih rastlin in živali, temveč tudi otroke, ki brez Mesečka na Mesecu ne morejo zaspati. Meseček se želi in mora vrniti, toda brez pomoči otrok in znanstvenika mu ne bo uspelo.

daljša vsebina

Meseček živi sam na Mesecu in zelo mu je dolgčas. Ko pridrvi mimo komet, ga prime za rep in odleti z njim na Zemljo. Na Zemlji vsi občudujejo predsednika, ki je osvojil še zadnji košček planeta. Vendar mu to ni dovolj, želi si osvojiti tudi Mesec. Na sedežu predsednika takrat s teleskopom opazijo drveči komet. Takoj ga označijo za sovražnika in vsi se prestrašijo. Komet prileti na Zemljo in ustvari velik krater, v katerem ves zbehan leži Meseček.

Do kraterja prispejo gasilci in vojaki, ki si skupaj s predsednikom ogledujejo, kaj se je zgodilo. Najdejo le prazen krater, a predsednik nenadoma opazi stopinje – odtise Mesečkovih nog. Zahteva, da to bitje ujamejo, in vsi začnejo z iskanjem.

Medtem Meseček spoznava živali in rastline v gozdu: sledi metulju, ga opazuje in posnema, opazuje rože, jih poduha in potipa, posluša petje ptic in ga posnema. Pri tem ga opazujeta sova in jelen. Iz gozda ga pot vodi v mesto, kjer imajo otroci zabavo. Vsi so našemljeni in prepričani so, da je tudi Meseček otrok v maski. Takrat vojak po zvočniku opozori, da iščejo nezemeljsko bitje in da je zabava končana. Otroci se razbežijo, Meseček pa ostane sam in nadaljuje svojo pot. Otroci, ki bi morali že spati, pa ne morejo zaspati, ker na nebu ni Mesečka. Meseček pade v vodo, igra se z ribami, reka ga ponese do morja. Tam stoji hiša znanstvenika, ki mu je ime

Bunsen van der Dunkel. Znanstvenik spi, Meseček vstopi in se čudi svoji podobi v ogledalu. Opazuje še druge predmete v tej nenavadni hiši, tedaj pa se oglasijo zvonci. K znanstveniku pride predsednik in mu izroči medaljo. Pravi, da je to zanj, ker je največji genij. Znanstvenik je začuden, saj predsednika ne pozna, predsednik pa je užaljen: kako je mogoče, da ga kdo ne pozna? Znanstveniku pove, da je on predsednik vsega sveta – vzhoda, zahoda, severa in juga. Znanstvenik je prepričan, da nima več česa izumiti, predsednik pa mu sporoči, da potrebuje njegovo pomoč pri potovanju na Mesec. Znanstvenik najprej meni, da to ni mogoče. Predsednik odvrne, naj mu v tem primeru medaljo kar vrne, saj očitno ni tak genij, kot je mislil. Takrat znanstvenik obljubi, da bo poskušal narediti raketo. S ponosom pove: *"To je prvič, da so me prosili, naj nekaj izumim."*

Ko predsednik odide, znanstvenik zagleda Mesečka. Prepričan je, da je to še en izum. Raziskuje, kakšen je, izmeri njegovo višino, težo, meri mu krvni pritisk. Meseček nima teže, na rentgenskem posnetku se vidi, da nima notranjih organov. Znanstvenik ga uči govoriti. Tako izve, da Meseček prihaja z Meseca. Spomni se, zakaj se je mu je zdel znan, ko ga je prvič videl. Seveda, Mesečka opazujejo vsi otroci, ko gredo spat, in tudi znanstvenik ga je. Ko otroci odrastejo, kar pozabijo na to, in tudi zdaj očka, ki se s hčerko vozi v avtomobilu, deklici ne verjame, ko pravi, da pogreša Mesečka. Tudi do predsednika pride podatek, da otroci ne morejo zaspati, ker ni Mesečka, a predsednik pravi, da je to nesmisel. Ker je znanstvenik predsedniku obljubil, da bo začel izdelovati raketo, je predsednik že nestrpen. Znanstvenik mu pove, da še ni začel delati, ker je prišlo vmes novo odkritje – nenavadno bitje. Predsednik takoj prihiti k njemu. Znanstvenik Mesečka skriva, predsedniku pa reče, da je nenavadno bitje izginilo. Predsednik vzame s seboj Mesečkovo sliko, ki jo najde pri znanstveniku, in iskanje se nadaljuje.

Znanstvenik Mesečku pojasni, da je prišel k njemu prijatelj in da mora zanj nekaj izumiti. Začne izdelovati raketo in Meseček ga opazuje. V mestu že visijo plakati z Mesečkovo sliko, vsi ga iščejo. V znanstvenikovo delavnico nepričakovano vstopi predsednik in zagleda Mesečka. Znanstvenik mu pojasni, da ni nevaren, da mu je celo pomagal sestavljati raketo. Meseček posluša njun pogovor in se zave nevarnosti, da predsednik osvoji Mesec – njegov Mesec. S stolpa hiše skoči v vodo in izgine. Spet tava okoli. Znanstvenik ga pogreša, po Mesečku pa vzdihujejo tudi otroci, ki ne morejo spati. Meseček pride mimo njih in otroci ga prepoznajo. Spomnijo se, da je bil že na njihovi zabavi. Povedo mu, da ga potrebujejo, da se mora vrniti na Mesec, saj ga le tam lahko vidijo vsi otroci. V tistem trenutku ga predsednikovi

vojaki ujamejo in odpeljejo v zapor. Paznik mu pove, da je to njegov novi dom. Predsednik ga obišče v zaporu in vpraša, kaj dela na njegovi Zemlji. Meseček mu pove, da se je na Mesecu dolgočasil. Predsednik je prepričan, da je hotel Zemljo napasti, zato ga sprašuje, kje so njegovi vojaki. Meseček mu pojasni, da je sam, da je tudi na Mesecu sam – in prav zato si je želel oditi na Zemljo.

Predsednik pripravi veliko zborovanje. Pove, da je Zemlja zdaj rešena, in pokaže ujetega Mesečka. Napove, da bo zdaj on osvojil Mesec. Ko to sliši znanstvenik, se razjezi. Odloči se, da bo rešil Mesečka. Na poti sreča otroke, ki še vedno ne morejo spati. Meseček sedi v zaporu in znanstvenik poišče okno njegove celice. Pove mu, da predsednik v resnici ni njegov prijatelj, da ga je hotel le izkoristiti, njegov pravi prijatelj je Meseček. Obljubi mu, da mu bo pomagal priti nazaj domov – na Mesec. A kako naj ga spravi iz zapora? Meseček pravi, da to lahko uredi sam: tako kot se Mesec manjša in večja, se tudi Meseček lahko toliko pomanjša, da izgine. Hiti k znanstveniku, očka in deklica z avtom ga na gozdni poti skoraj povozita. Odpeljeta ga do znanstvenikove hiše. A v zaporu so že opazili, da Mesečka ni. Začne se iskanje. Znanstvenik medtem končuje izdelavo rakete in predsednik se veseli, da bo prvi, ki bo stopil na Mesec. Znanstvenik pa raketo pripravlja za Mesečka. Pohiteti morata, saj otroci že težko čakajo, da bo spet na Mesecu. Mesečka je malo strah, ve, da se poslavlja od prijatelja. Znanstvenik mu za popotnico izroči medaljo in Meseček poleti. Spet je na nebu in otroci so srečni.

o avtorju

Stephana Schescha (München, 1967) poznamo kot producenta dveh pomembnih filmov, ki smo ju prikazali v Sloveniji; najprej mongolskega celovečerca **Jama rumenega psa** (Die Höhle des gelben Hundes, Byambasuren Davaa, 2005) na festivalu Mesto žensk in nato še animirane klasike **Trije razbojniki** (Die drei Räuber, Hayo Freitag, 2007), ki jo v Kinodvoru že peto leto gledajo generacije otrok iz vrtcev. Oba filma sta prejela številne pomembne nagrade, slednji tudi nagrado občinstva v Annecyju. Po dobri izkušnji sodelovanja s priznanim pisateljem Tomijem Ungererjem pri **Treh razbojnikih** se je Stephan Schesch lotil svojega prvega celovečernega animiranega filma. Pomembno podporo pri ustvarjanju **Mesečka** je avtorju ponudil tudi irski koproducent, Cartoon Saloon, sicer producent animirane mojstrovine **Skrivnost iz Kellsa**.

iz prve roke

»*Meseček* in *Trije razbojniki* sta moji najljubši slikanici Tomija Ungererja. Po lepi izkušnji s **Tremi razbojniki** sva se s Tomijem lotila še predelave *Mesečka*. Njegov prispevek je bil ključen, saj je predlagal nadgradnjo zgodbe iz knjige, seveda povsem v njegovem duhu.«

- Stephan Schesch, režiser, scenarist in producent filma

Intervju s Tomijem Ungererjem: »Meseček je imigrant!«

Pogovor z ilustratorjem in pisateljem Tomijem Ungererjem o naukih in politični vsebini risanke *Meseček* (Der Mondmann), ki temelji na avtorjevi istoimenski knjigi.

Jean-Thomas Ungerer, imenovan Tomi Ungerer, se je rodil leta 1931 v Strasbourgu in odraščal v znani urarski družini. Sredi petdesetih let prejšnjega stoletja je začel v ZDA kariero grafika, slikarja, ilustratorja in pisatelja. Za otroke in odrasle je objavil prek 140 avtorskih knjig, ki so bile prevedene v več kot 28 jezikov. Njegove priljubljene otroške knjige, na primer *Trije razbojniki* in *Meseček*, so bile med drugim odlikovane z ugledno nagrado Hansa Christiana Andersena. Leta 2000 ga je Svet Evrope imenoval za posebnega ambasadorja za mladino in vzgojo. Ungerer živi na Irskem in v svojem rojstnem mestu Strasbourg.

Gospod Ungerer, ste kot otrok verjeli v moža na Mesecu?

Ne, so mi pa pripovedovali o tem. Obstajalo je več različic. Nekateri so na primer govorili, da je Mesec iz sira in da morajo tja hoditi miši. Ampak moram vam povedati: z Mesecem sem zelo zelo zasvojen. Že kot otrok sem bil nad njim neverjetno očaran. To je neka čisto drugačna svetloba. Mislim, da najdemo to očaranost nad Mesecem pri vsakem otroku. Že noč ima v sebi nekaj skrivnostnega in potem vidimo tam gori na nebu Mesec ...

Vaša knjiga je izšla leta 1966, še pred pristankom na Luni ...

Ja, ampak pri meni je ravno obratno: tu pride Luna k nam, ne gremo mi, ljudje, k njej.

Kako ste takrat dobili zamisel o knjigi *Meseček*?

Na to nimam jasnega odgovora. Sem spontan človek, in če na lepem dobim neko zamisel, ne morem reči, od kod pride.

Stephan Schesch je vašo knjigo priredil za kinorisanko. Ste sodelovali pri njenem nastajanju?

Pa še kako! Kaj je otroška knjiga? To je standard, ima 32 strani. To ni dovolj za film. S Stephanom Scheschem sva več dni presedela skupaj in razvijala zgodbo. On je na primer res čudovito razvil to, kako Meseček pride do človeškega govorjenja. To je nekaj, kar mi je res pri srcu: posredovati otrokom nujnost in tudi veselje do tega, da lahko govorimo drug jezik. To je eden od naukov filma.

Politično situacijo sta – v primerjavi s knjigo – za film zaostrila. Zdaj je v zgodbi megalomanski samodržec, ki vlada planetu Zemlja.

To je bila moja želja. Vse moje otroške knjige so politične. *Otto. Avtobiografija plišastega medvedka* (Otto. Autobiographie eines Teddybären) je na primer zgodba o fašizmu in holokavstu. Knjiga *Novi prijatelji* (Neue Freunde) pripoveduje o majhnem črncu v beli soseski; v *Modrem oblaku* (Die blaue Wolke) pa gre za državljansko vojno. S Scheschem sva se odločila, da bova zgodbi o Mesečku dala večji politični pomen. Človeštvo se ne bo spremenilo, vedno bo imelo opraviti z nasiljem, krivico in diktaturami. In mislim, da nikoli ni prezigodaj za to, da otroke posvarimo, kaj se skriva za politiko in slepim fanatizmom. To je moj angažma v mojih otroških knjigah.

Meseček je za predsednika vsiljivec, nevarnost. Hočete s tem pokazati, kako ravnamo s tistim, kar je tuje?

To je še en nauk zgodbe: naš način ravnanja s tujci. Kdo je ta Meseček? On je imigrant! Postal bi zdomec! In tako, kakor je sprejet Meseček, mi sprejemamo imigrante: *He's not one of us* – on ni naš! Če imamo probleme s priseljenci, je za to večinoma krivo dejstvo, da niso vključeni v družbo. In nadaljnji nauk najdemo – kakor skoraj v vseh mojih otroških knjigah – v zmagi individualnosti. V mojih prvih knjigah je šlo za hobotnice, kače, podgane, jastrebe – za živali,

ki jih običajno označujemo za gnusne. Ampak: vsi smo enaki in vsi smo različni. In razlika je tisto, kar nam daje identiteto.

Kaj vam je bilo pri ekranizaciji vaše knjige posebej pomembno?

Politična razsežnost je bila zame najpomembnejša. Film mora biti angažiran. Večina risank itd. je narejena samo za zabavo. Ampak kaj se naučimo pri tem? Otroci morajo vendar dobiti nekaj, kar lahko vzamejo s seboj v življenje!

Kaj naj bi otroci vzeli s seboj iz zgodbe o Mesečku?

To, da vidijo, v kakšnem svetu živijo. Poglejte si, recimo, konflikte v arabskem svetu! Vsepovsod zatirajo manjšine, naj gre za kopte v Egiptu ali za manjšine kje drugje. Če je nekdo drugačen od ostalih, ga preganjajo. In to se dogaja povsod po svetu.

Kako se lahko po vašem mnenju pedagoško dela z *Mesečkom*?

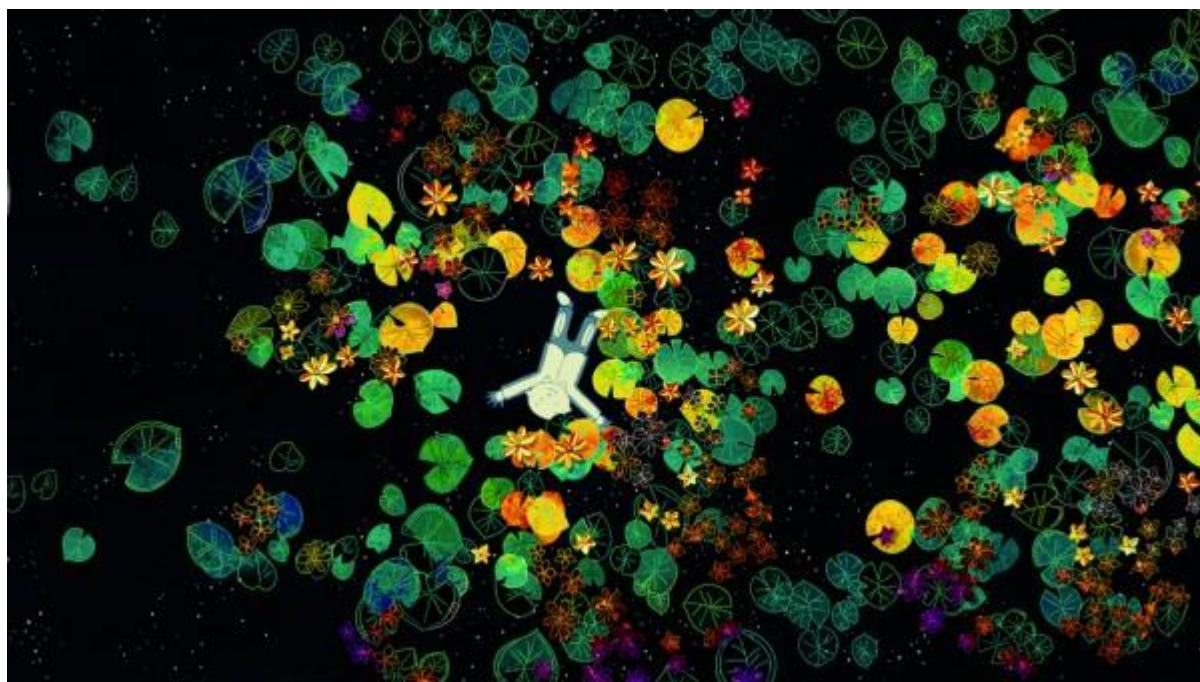
Otroci bi morali dobiti nekakšen vprašalnik, kot napotilo k različnim pomenom, ki jih ima zgodba filma. Torej recimo: Kako bi se odzval, če bi srečal Mesečka? Kaj bi mu rekel? Bi ga vzela s seboj domov na večerjo? Vedno pozabljamo spraševati tudi otroke. Gre za njihova lastna mnenja, saj imajo otroci prav tako dobra mnenja kakor mi. Večinoma celo boljša. Otroke je treba poslušati in jih jemati resno.

Intervju je pripravila Kirsten Taylor, urednica pri spletnem portalu za filmsko vzgojo kinofenster.de, 7. 3. 2013, dostopno na: <http://www.kinofenster.de/film-des-monats/archiv-film-des-monats/kf1303/>

Prevod iz nemščine v slovenščino: Anja Naglič

zanimivosti o nastanku filma

Film je nastal po istoimenski slikanici priznanega pisatelja in ilustratorja Tomija Ungererja, ki je *Mesečka* ustvaril leta 1966, tri leta pred prvim pristankom človeka na Luni. Ungerer je sodeloval tudi pri nastajanju animiranega filma. Skupaj z režiserjem, scenaristom in producentom Stephanom Scheschem sta knjižno predlogo vsebinsko razširila, jo dopolnila z različnimi družbenimi tematikami in kulturnimi ter zgodovinskimi navezavami: raziskovanje in prisvajanje Zemlje ter vesolja, prvi pristanek na Luni leta 1969, motiv Lune v različnih umetnostih, diktatura in totalitarni sistemi, odnos do tujcev, znanstvena odkritja ... Vse tematike pa so v animiranem filmu **Meseček** obravnavane tako, da jih lahko berejo in na svoj način razumejo tako majhni in mladi kot odrasli gledalci (več na strani 21).

pred ogledom filma

Otrokom povejmo, da bomo v animiranem filmu spremljali dogodivščine Mesečka, ki živi na Meseču in s pomočjo kometa prileti na Zemljo. Kako si otroci zamišljajo Mesečka? Vsak naj ga nariše. Kaj bo Meseček na Zemlji videl? Vsak otrok naj pove svoje mnenje. Po ogledu filma otroke spomnimo na njihove odgovore, svoja pričakovanja naj primerjajo s tistim, kar je bilo prikazano v filmu.

izhodišča za pogovor o filmu

upodobitev Mesečka in narave v filmu

Film **Meseček** je ročno risan in likovno dovršen ter tako ponuja pravo vizualno dogodivščino barv in oblik. Mesečkovo potovanje na Zemljo in raziskovanje na njej se večino časa odvija ponoči. Skozi film tako lahko opazujemo igro svetlobe in teme (soj svetilke v temnem gozdu, projektor v kinu na prostem, cestna razsvetljava...). V kontrastu s temo noči pa je pisani in fantastični svet narave upodobljen z barvami, ki so intenzivne, kot je intenzivno Mesečkovo odkrivanje sveta na Zemlji. Otroke povprašajmo, ali so opazili, v katerem delu dneva se odvija večina filma? Kako je prikazana noč? Kako gozd, reka, cvetlice, živali? Kakšne barve je Meseček? Kdaj ga lahko vidimo in kdaj ne? Zakaj? Kakšne barve so avtorji filma uporabili pri upodabljanju narave in kakšne pri upodabljanju prostorov, v katerih prebiva predsednik? Zakaj menijo, da je tako?

potovanje in odkrivanje novega

Meseček prileti na Zemljo s kometom in na svojem potovanju odkriva nove stvari, se uči in sklepa prijateljstva. Prevzet je od lepote narave in doživlja jo z vsemi svojimi čutili: rože si ogleduje, jih poduha, potipa, želi okusiti medico, posluša ptice in posnema njihovo oglašanje. Je kot majhen otrok, ki se vseh stvari dotakne in jih želi dati v usta. Otroke vprašamo, s katerimi čutili doživljamo svet, kako bi ga poslušali, okušali, potipali, poduhali? Kako bi nekomu, ki ni še nikoli videl travnika in gozda, opisali vonj rože in okus borovnic? Kaj bi mi pokazali Mesečku, če bi ga srečali na Zemlji?

V avtu od filma do filma potujeta tudi oče in deklica. Predsednik pa si na vsak način želi odpotovati na Luno z raketo, ki bi mu jo sestavil znanstvenik. V filmu lahko prepoznamo kar nekaj navezav na resnične dogodke v zgodovini odkrivanja vesolja. Tako je psički, ki se z očetom in deklico pelje v avtu, ime Lajka, kot je bilo ime psički, ki je leta 1957 kot prva žival poletela v vesolje. Predsednik si zamišlja svoj pristanek na Zemlji, ki spominja na televizijski posnetek pristanka Neila Armstronga na Luni leta 1969. Potujemo pa ne le od enega kraja do drugega. Potujemo lahko tudi v domišljiji, v fantazijske svetove. Otroke vprašamo, kam bi odpotovali sami. Katere kraje, realne in domišljjske, si želijo obiskati in spoznati? Kakšna prevozna sredstva bi za to uporabili?

In ne nazadnje, potujemo tudi znotraj sebe, ko o sebi in svetu odkrivamo nove reči. Meseček tako na Zemlji ne odkrije le pisanega sveta narave in ne spozna le otrok, znanstvenika in predsednika. Na Zemlji odkrije tudi svojo vlogo na Mesecu. Otroci brez njega namreč ne morejo mirno zaspati in veliko jim pomeni, da je vsak večer tam, kjer ga lahko vidijo otroci z vse Zemlje. Otroke povprašamo, kaj jim pomaga, ko ne morejo zaspati. Poznajo še kakšno drugo pravljico, kjer otroci ne morejo zaspati, ker nekdo manjka na nebu?

sprejemanje drugačnosti

Meseček je prevzet nad lepotami Zemlje, a vendar čuti, da je tujec. Drugačen je od ljudi, ki živijo tu. Skozi svoje potovanje pa se srečuje z različnimi odzivi nanj. Otroci se ga razveselijo, saj brez njega ne morejo spati. Znanstvenik najprej v njem vidi zanimiv pojav in predmet raziskave: izmeri ga, stehta, naredi rentgenski posnetek, izmeri mu pritisk. Kasneje pa se med njima splete pravo prijateljstvo. Drugače kot otroci in znanstvenik, ki se na Mesečka obračajo s pozitivno naravnostjo, predsednik v njem vidi sovražnika, napadalca, grožnjo njegovemu monopolu nad vso Zemljo. Kako pa mi sprejmemo nekoga, ki je na prvi pogled drugačen od nas, govori drugačen jezik, se je k nam priselil iz druge države? Bi ga sprejeli medse, ga povabili k igri? Kako bi mu lahko pomagali, da bi se lažje vključil med nas, v našo skupino, razred, družbo?

lastnina

Predsedniku je uspelo osvojiti še zadnji košček Zemlje. Vendar mu to ni dovolj, želi si vedno več in več – tudi Mesec. Kljub temu da vse doživlja kot »svoje«, pa v tem ni zmožen uživati.

Ne vidi lepote cvetlic, dreves, reke, Meseca, kot to vidi Meseček. Vse okrog sebe doživlja le kot sredstvo ali potencialno grožnjo. Otroke povprašamo, čigavi so Zemlja, Mesec, zvezde, morje, reke, gozdovi. Jih res lahko osvojimo in si jih prisvojimo? Poskušajmo razložiti besede Indijancev: *»Ne moremo vam prodati modrine neba.«* Čigav pa je Meseček? Zakaj se otroci, ki ga srečajo, ne odločijo, da bi ga obdržali med seboj? Zakaj je prav, da ostane na Mesecu? Kaj pa imamo mi le za svoje? Kaj želimo in česa ne želimo deliti z drugimi?

prijateljstvo, zaupanje in medsebojna pomoč

Meseček sliši znanstvenika, ki pravi, da je k njemu prišel prijatelj. Sprašuje ga, kaj pomeni beseda prijatelj. Sprva znanstvenik na to vprašanje ne zna odgovoriti. Kasneje pa spozna, da je pravi prijatelj tisti, *»ki ti vedno stoji ob strani in ti pomaga. Prijatelj je kot dom.«* Povprašajmo otroke, kako bi oni odgovorili na vprašanje, kdo je prijatelj. Ali je predsednik res znanstvenikov prijatelj? Kdaj je znanstvenik spoznal, da ga je hotel predsednik le izkoristiti?

Ko znanstvenik spozna, da njegov pravi prijatelj ni predsednik, temveč Meseček, se odpravi Mesečku na pomoč. V filmu lahko najdemo kar nekaj iztočnic za pogovor o prijateljstvu, medsebojni pomoči in sodelovanju, med drugim tudi nekoliko spremenjen afriški pregovor, ki ga znanstvenik izreče ob vzletu rakete: *»Človek dela lažje sam, a skupaj se pride dlje.«*

Meseček znanstveniku zaupa, zato se tudi odpravi v raketo. Komu pa zaupamo mi? Kaj je znanstvenik podaril Mesečku za spomin, preden je odpotoval nazaj na Mesec? Kaj pa bi mi za spomin podarili prijatelju, če bi se preselil v drug kraj ali državo?

S pomočjo medalje in reflektorja lahko Meseček in znanstvenik ohranjata stik in prijateljstvo še naprej. Povprašajmo otroke, ali imajo tudi samo izkušnjo dopisovanja, ohranjanje stikov na daljavo.

velika in pogumna dejanja

»To je majhen korak za človeka, a velik skok za človeštvo,« je 21. julija 1969 rekel Neil Armstrong, prvi človek, ki je stopil na površje Lune. Ta stavek v različnih variacijah v filmu srečamo večkrat. V originalnem pomenu ga izreče predsednik, ki je prepričan, da bo osvojil Mesec. Nekoliko spremenjen stavek izreče tudi znanstvenik, ko se odloči, da zapusti svoj dom in se odpravi pomagat Mesečku. Takrat pravi: *»Majhen korak za človeštvo, a velik zame.«* Znanstvenik je za odhod potreboval veliko poguma. Kdaj pa moramo pogum zbrati mi?

osamljenost in dolgčas

Meseček je zapustil Mesec, ker je bil sam in mu je bilo dolgčas. Na Zemlji pa je izvedel, kako zelo ga otroci pogrešajo in kako pomembno je za njih, da je vsak večer na Mesecu, od koder ga lahko vidijo otroci z vsega sveta. Zato se je tudi odločil, da se vrne nazaj. Povprašajmo otroke, kako bi se počutili, če bi bili na Zemlji čisto sami. Kaj bi počeli? Kaj pa naredimo, da nam ni dolgčas?

domotožje

Mesec je Mesečkov dom, in čeprav odkrije na Zemlji veliko lepih stvari in sklene nova prijateljstva, se vseeno želi vrniti nazaj domov. Se tudi mi kdaj tako počutimo? Poznamo besedo domotožje? Kaj najbolj pogrešamo, kadar smo zdoma?

učenje jezikov

Znanstvenik uči Mesečka govoriti. Najprej ga uči besed hiša, roža, avto ... Kaže mu slike in besede ponavlja. Meseček se nauči tudi besedo Mesec, zato zna povedati, od kod prihaja.

Pogovarjajmo se o tem, kako smo se tudi mi učili govoriti s posnemanjem. Otroci naj doma vprašajo, katere besede so se naučili najprej.

dodatne dejavnosti

1. Spoznavajmo in ustvarjajmo optične igrače in animirani film

Oglejmo si knjižico *Animirani film* iz knjižne zbirke Kinobalon. Izvedeli bomo, kakšne vrste animiranih filmov poznamo in kako nastajajo. Knjižica je dostopna tudi v elektronski obliki na spletni strani Kinobalona (www.kinodvor.org/kinobalon/knjizna-zbirka-kinobalon/). Tudi mi lahko ustvarimo optične igrače ali animirani film. Udeležimo se delavnic, ki jih pripravlja vzgojno-izobraževalni program animiranega filma Slon.

2. Da – ne

Razumevanje zgodbe preverimo tako, da beremo trditve, kot so:

Meseček je imel na Mesecu veliko prijateljev.

Komet je ponesel Mesečka na Zemljo.

Meseček je bil že velikokrat na Zemlji.

Meseček na Zemlji ni videl rož.

V filmu smo videli gasilce.

V avtomobilu so bili mamica, deklica in pes.

Meseček se je najprej naučil izgovoriti besedo raketa.

Meseček je bil predsednikov prijatelj.

Predsednik je odločil, da morajo Mesečka ujeti in zapreti.

Znanstvenik je Mesečka rešil iz zapora.

Znanstvenik je izdelal raketo.

Znanstvenik je rekel, da se Meseček ne sme vrniti na Mesec.

Če trditev drži, otroci zaploskajo, če ne drži, zažvižgajo.

3. Pogovor z Mesečkom

En otrok predstavlja Mesečka, ker mnogih stvari na Zemlji ne pozna, drugim otrokom zastavlja vprašanja, na katera mu oni odgovarjajo. Na primer: Kako diši roža? Kaj je prijatelj? Zakaj imamo zapore? Kaj je srce? Dogovorimo se, da bo vsak dan drug otrok predstavljal Mesečka, otroke spodbujajmo k nenavadnim vprašanjem in odgovorom.

4. Predmeti – znani in neznani, novi in stari

Meseček se čudi vsemu, kar opazi na Zemlji – presenečen je, ko se pogleda v ogledalu, ko sliši zvonjenje zvoncev. V vrečo dajmo različne predmete, ki smo jih videli v filmu: ogledalo, zvonec, slamico, medaljo, mobilni telefon, zastavico itd. Dodajmo še predmete, ki jih v filmu nismo videli: dudo, star ključ, svinčnik, radirko, kovanec, star mlinček za kavo, leseno žlico, bonbon. Prvi učenec izvleče en predmet, drugi ne vidijo, kaj ima. Učenci uganjujejo, kaj ima, tako da mu postavljajo vprašanja, na katera lahko odgovarja le z da ali ne. Tisti, ki ugame, je naslednji na vrsti, da izvleče predmet iz vreče. Povedati mora še, ali smo ta predmet v filmu videli ali ne. Prinesimo nekaj nenavadnih predmetov, otroci naj poskušajo ugotoviti, zakaj bi

jih lahko uporabljali. Podoživimo občutek, ko neki predmet vidimo prvič, ko ne vemo, zakaj stoji tam, čemu služi. Tako se je počutil Meseček, ko je prišel na Zemljo.

Kateri predmeti so stari in kateri novi? Ali katerega od predmetov ljudje že dolgo uporabljajo? Znanstvenik se je čudil, ko je videl mobilni telefon. Vprašajmo otroke, ali so njihovi stari starši, ko so bili otroci, že imeli mobilnik in računalnik.

Ko je predsednik znanstvenika prosil, naj mu pomaga poleteti v vesolje, je ta najprej menil, da to ni mogoče. Ali so ljudje, ki so živeli pred stotimi leti, verjeli, da bomo imeli danes mobilne telefone in računalnike? Kaj bi rekli, če bi vedeli, kakšno je življenje danes?

5. Ugani žival

Katere živali smo videli v filmu Meseček? Pripravimo si fotografije različnih živali. Otroci sedijo v krogu. Če pokažem fotografijo živali, ki smo jo videli v filmu, vstanejo, drugače počepnejo. Enemu izmed otrok eno fotografijo pripnemo na hrbet. Otrok ne ve, katero žival predstavlja, drugi v skupini pa fotografijo vidijo. Otrok mora ugotoviti ime živali, postavlja pa lahko le taka vprašanja, na katera drugi otroci odgovarjajo z da ali ne.

6. Ugani osebo

Ko je predsednik prišel k znanstveniku, ga ta ni prepoznal. Predsednik je bil užaljen. Kako je mogoče, da ga kdo ne pozna?! Katere slavne osebe poznamo? Športnike, pevce, igralce? Ali vsi na svetu poznamo iste slavne osebe? Pomislimo na to, da je nam neki slovenski pevec zelo všeč, na steni imamo plakat z njegovo podobo, naši vrstniki na Hrvaškem pa zanj še niso slišali. Pripravimo fotografije znanih oseb, ki jih poznajo otroci v naši skupini. En otrok dobi fotografijo, drugi uganjujejo, katero fotografijo ima. Postavljajo vprašanja, na katera otrok s fotografijo odgovarja le z da ali ne.

7. Ogledalo

Meseček je bil presenečen, ko je prvič videl ogledalo. Bodimo drug drugemu ogledalo. Otroci stojijo v parih, en naredi en gib, drugi ga mora kar najbolj posnemati.

8. Postanimo izumitelji

Pri znanstveniku vidimo veliko različnih predmetov. Zanimivo pa je, da znanstvenik ne pozna mobilnega telefona. Čudi se, kako ga bo predsednik lahko poklical, ko pa telefon nima žice. Izvemo, da znanstvenik že dolgo spi, zato ne ve, kaj vse ljudje uporabljamo. Kako je, ko prvič vidimo neki predmet in ne vemo, za kaj bi ga uporabili? Vsak učenec si zamisli nenavaden predmet. Pomisli, za kaj bi ga lahko uporabil. Predmet nariše ali izdelata. Sošolci ugibajo, čemu bi ta predmet lahko služil.

9. Podarimo si medalje

Predsednik je znanstveniku prinesel medaljo za njegove zasluge. Učenci se razdelijo po parih. Vsak naj pove, za kaj bi si njegov sošolec/sošolka zaslužil/a medaljo. Drug drugemu izdelajo medaljo iz papirja, lepo jo okrasijo in nanjo napišejo, zakaj jo podarjajo.

10. Raziskujmo vesolje

Deklica v avtomobilu sprašuje očka: »*Kam gre noč, ko se rodi dan?*« Očka ji odgovarja: »*Noč spi podnevi in dan spi ponoči.*« Film bo pri otrocih zbudil veliko vprašanj o vesolju. V igralnici vrtca ali učilnici pripravimo knjige, ki nam pomagajo poiskati odgovore na njihova vprašanja. Razložimo jim, kako nastajajo lunine mene, saj so v filmu videli, kako je Meseček spreminjal svojo podobo.

11. Sestavljajmo svoje pravljice

V filmu spoznamo Mesečka. Zamislimo si, da se je Meseček na Zemlji srečal z Zvezdico Zaspanko in z Marsovčki, ki obiskujejo Drejčka. Vsi so Nezemljani. Kaj so na Zemlji doživeli? O čem se pogovarjajo? Mesečku je na Zemlji zelo všeč. Pripovedujmo (ali napišimo), kako bi bilo, če bi prišel tudi v naše mesto, v naš kraj. Kaj bi mu pokazali? Zamislimo si, da je prišel v naš vrtec, v našo šolo. Prizor lahko odigramo.

Od filma **Meseček** k drugim filmom, vizualni umetnosti in knjigam

Film **Meseček** ima veliko skupnih motivov z estonskim animiranim filmom **Loti in skrivnost mesečevega kamna** in s švedskim animiranim filmom **Mumini lovijo komet**. Ob filmih razmišljamo o skrivnostih vesolja, o odkrivanju sveta, o potovanjih, na katerih je treba premagati številne nevarnosti, o delu izumiteljev ... Smo si že ogledali filma **Loti in skrivnost mesečevega kamna** in **Mumini lovijo komet**? Otroci naj povedo, kaj jih je v filmih pritegnilo, kateri liki so jim bili najbolj všeč.

Film **Meseček** je tako kot film **Trije razbojniki** nastal po knjigi Tomija Ungererja. Ali smo si že ogledali film **Trije razbojniki**, ki je na sporedu tudi na programu Kinobalona? V slovenščini imamo prevod te slikanice, zato lahko primerjamo slikanico in film. Ali smo našli podobnosti tudi med filmoma **Trije razbojniki** in **Meseček**? Slikanica *Meseček* ni prevedena, originalne slikanice z nemškim besedilom pa si lahko sposodimo v nekaterih slovenskih knjižnicah. V slovenskem prevodu lahko beremo še delo Tomija Ungererja *Kleopatra se sanki*.

Osrednji lik filma **Meseček** je Meseček, ki je na Zemljo prišel z Meseca. V filmu **Loti in skrivnost mesečevega kamna** smo spoznali zajce, ki so prav tako prišli z Meseca. Podoben motiv je tudi v pravljici Svetlane Makarovič **Zajček gre na Luno**. Predstavimo otrokom dela slovenskih avtorjev o tem, kako življenje na Zemlji doživljajo prišleki iz vesolja:

- Frane Milčinski Ježek: *Zvezdica Zaspanka*
- Vid Pečjak: *Drejček in trije Marsovčki*
- Matjaž Schmidt: *Obisk s planeta Beta*
- Majda Koren: *Lojza iz vesolja*

Primerjajmo dela: kako je kdo prišel na Zemljo in kaj je doživel?

V filmu **Meseček** lahko ves čas opazujemo Mesec, pa naj bo le nekje v kotu ali v velikem planu. Polna Luna je burila domišljijo ljudi skozi vso zgodovino. Poiščimo primere njene upodobitve v različnih zvrsteh umetnosti iz različnih zgodovinskih obdobij; spodaj lahko najdete nekaj primerov iz glasbe in vizualne umetnosti:

Glasba:

- Glenn Miller: Moonlight Serenade
- Pink Floyd: The Dark Side Of The Moon
- Louis Armstrong: Moon river
- Ella Fitzgerald: Paper moon
- Antonin Dvořák: Rusalka – arija Mesecu

Vizualna umetnost:

- upodobitve egipčanskega boga Lune Khonsu
- Caravaggio: The Creation of the Sun and Moon
- Albrecht Dürer: The Sun, the Moon and a Basilisk
- Caspar David Friedrich: Two Men Contemplating the Moon
- Henry Moore: Moon Head
- Paul Klee: Der Vollmond
- James Turrell: Sun | Moon Chamber
- Vadim Fiškin: Choose Your Day
- Vincent van Gogh: Evening Landscape with Rising Moon
- Laurie Anderson: The end of the moon
- Lothar Schreyer: Maria im Mond

Ob filmu **Meseček** se bo otrokom zbudilo zanimanje za pojave v vesolju. Ob razlagi si lahko pomagamo s ciciveselošolskim plakatom *Med planeti*, ki je bil v reviji Ciciban objavljen januarja 2010. Avtor Cici Vesele šole Andrej Guštin nazorno predstavi Osončje, na drugi strani plakata so zamisli za igre s planeti, zelo dobro je predstavljeno, kako lahko ponazorimo neverjetno velike razdalje v Osončju. V poučnih knjigah poiščimo odgovore na vprašanja otrok, povezana z naravnimi pojavi in vesoljem. Pokažimo jim, zakaj nastajajo lunine mene. Nekaj primerov poučnih knjig:

Prosen, Marijan: *Veliki in mali medved*. Ljubljana, 1990

Prosen, Marijan: *Sonce zgodaj gori gre*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1993

Whitelaw, Ian: *Vesolje*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1995

Stott, Carole: *Zakaj neki zvezde mežikajo in druga vprašanja o vesolju*. Murska Sobota:

Pomurska založba, 1995

Moja prva enciklopedija. Vesolje. Tržič: Učila, 1997

Prosen, Marijan in Stana: *Prvi pogled.* Ljubljana: DZS, 1998

Prosen, Marijan in Stana: *Vesolje in Zemlja.* Ljubljana: DZS, 1999

Prosen, Marijan in Stana: *Raziskujemo vesolje.* Ljubljana: DZS, 1999

Prosen, Marijan in Stana: *Sonce na nebu.* Ljubljana: DZS, 1999

Kolaczek, Marie: *Vesolje.* Ljubljana: Modrijan, 2005

Avsec, Sašo: *Življenje na Marsu.* Ljubljana: Mladinska knjiga, 2006

Beaumont, Emilie: *Nebo.* Ljubljana: Oka, 2007

Čudovita mala enciklopedija: Planet Zemlja. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2009

Umestitev v vzgojno-izobraževalne programe vrtcev in v učni načrt

Jezik, slovenščina

Obnovimo zgodbo, razvijamo domišljijo. Sestavljamo svoje pravljice o tem, kako je Meseček na Zemlji srečal Zvezdico Zaspanko in Marsovčke ter o Mesečkovem obisku v našem kraju, v našem vrtcu, na naši šoli.

Likovne dejavnosti

Mesečka narišimo že pred ogledom filma. Izdelujmo medalje. Po ogledu filma narišimo ali izdelajmo nenavadne predmete, ki bi lahko nastali v znanstvenikovi hiši. Izdelajmo rakete.

Glasbene dejavnosti, dramatizacije

Glasba ima v filmu pomembno vlogo. Kakšna je glasba, ko Meseček občuduje rože, metulje, ribe? Dramatizirajmo posamezne prizore iz filma in vključimo glasbeno spremljavo.

Spoznavanje okolja, družba

Pogovarjajmo se o odnosih med liki iz filma, o želji po moči in vladanju. Spoznavajmo veselje in otrokom razložimo lunine mene.

Zanimive medbesedilne povezave za odrasle

Avtor filma ni namenil le najmlajšim gledalcem, nekateri deli nagovarjajo starejše. Tako predsednik izreče besede: »*You live on the dark side of the moon,*« ki so znane vsem ljubiteljem glasbene skupine Pink Floyd, saj je *The Dark Side of the Moon* naslov glasbenega albuma, ki ga je ta skupina izdala leta 1973. Te besede imajo simbolni pomen. Tudi pesem *Moonriver* Louisa Armstronga bo nagovorila starejše.

Besed Neila Armstronga »*To je majhen korak za človeka, a velik skok za človeštvo,*« otroci ne poznajo, odraslim pa bodo zbudile spomin na človeka, ki je prvi stopil na površje Lune. Tudi znanstvenikove besede »*To je proti zakonom narave,*« so namenjene odraslim.

Zanimiv lik je predsednik. Prikazan je kot osvajalec. Osvojil ni le ozemelj, izpostavljen je tudi erotični pomen te besede. Pohlep predsednika zbuja asociacije na sedanji ekonomski in politični položaj družbe, zborovanja v čast predsedniku pa bodo odrasli primerjali s paradami, ki jih še danes pripravljajo v nekaterih državah.

Otroci bodo film gledali kot pravljico, vendar je pomensko odprt in odraslim ponuja veliko izhodišč za razmislek o moči, nasilju, občutku večvrednosti, pomenu lastnine in varovanju narave. Meseček poseblja otroško naivnost, uživa v bogastvu narave, čudi se predmetom okoli sebe, predsednik pa ne zmora doživljati lepote sveta, saj v želji po imetju in oblasti v vsem vidi grožnjo in sovraštvo.